

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.025.13.2019

Pan
Jarosław Kot
Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Usług
Komunalnych Spółka z o.o. w Hajnówce
ul. Łowcza 4, 17-200 Hajnówka

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/065 – Segregacja odpadów komunalnych na terenie województwa podlaskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o. w Hajnówce, ul. Łowcza 4, 17-200 Hajnówka ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Jarosław Kot, Prezes Zarządu PUK ² od 1 lipca 2004 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Przetwarzanie odpadów komunalnych w instalacji MBP i postępowanie z odpadami powstałymi po procesie przetworzenia w instalacji MBP.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2017 r. – 31 grudnia 2019 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Tomasz Pomian, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/29/2019 z 3 lutego 2020 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: „PUK” lub „Przedsiębiorstwo”.

² Dalej: „Prezes PUK”.

³ Dz. U. 2019 r. poz. 489, ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania PUK w latach 2017–2019 dotyczące przetwarzania i zagospodarowania odpadów komunalnych – na podstawie pozwolenia zintegrowanego z 13 marca 2015 r., uzyskanego od Marszałka Województwa Podlaskiego („MWP”) – nie były w pełni prawidłowe. Przekroczono bowiem moc instalacji do kompostowania odpadów (w procesie R3) oraz niewłaściwie magazynowano dwie z 60 zagospodarowywanych lub wytwarzanych frakcji odpadów. Były natomiast skuteczne w zakresie zapewnienia hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi. Wytworzone w instalacji MBP odpady surowcowe spełniały wymagania dla dalszego ich zagospodarowania i były przekazywane uprawnionym podmiotom. Przedsiębiorstwo podpisało umowy czasowe z podmiotami gospodarczymi na odbiór (np. paliwa alternatywnego lub odpadu o kodzie 19 12 12). Z kolei odbiorców frakcji surowcowych wylaniano na bieżąco, po zgromadzeniu odpowiednich ilości transportowych, na podstawie analizy zebranych ofert.

W okresie objętym kontrolą PUK rzetelnie i zgodnie ze stanem faktycznym prowadziło ewidencję odpadów. Przygotowywało też kalkulacje kosztów gospodarowania odpadami w instalacji MBP, które uwzględniały faktyczne koszty i wydatki związane z przetwarzaniem odpadów komunalnych i przekazywaniem wytworzonych odpadów do dalszego przetworzenia.

W terminie, wynikającym z art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁵, PUK przekazywał Marszałkowi Województwa Podlaskiego zbiorcze zestawienia danych o rodzajach i ilościach odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku oraz unieszkodliwiania tych odpadów. W sprawozdaniu za 2018 r. błędnie wykazano jednak (w dziale 7) ilość odpadu 20 03 01.

OBSZAR

Przetwarzanie odpadów komunalnych w instalacji MBP i postępowanie z odpadami powstałymi po procesie przetworzenia w instalacji MBP.

1. Przetwarzanie i magazynowanie odpadów

Opis stanu faktycznego

1.1. PUK utworzone zostało uchwałą Nr IV/33/94 Rady Miejskiej w Hajnówce z dnia 28 października 1994 r., jako spółka z o.o., której właścicielem w 100% jest Miasto Hajnówka. Jednym z podstawowych przedmiotów działalności Spółki jest zbieranie, obróbka i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne. Działalność Spółki w tym zakresie prowadzona była między innymi:

- w Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Hajnówce („ZZO”), zlokalizowanym na gruntach wsi Poryjewo, gdzie znajdują się instalacje komunalne⁶ zapewniające: mechaniczno-biologiczne przetwarzanie („MBP”) niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub części do odzysku, podczyszczaniu odpadów zebranych selektywnie oraz składowanie odpadów powstających w procesie MBP niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych,
- na składowisku odpadów komunalnych w Augustowie, gm. Bielsk Podlaski.

ZZO posiadał status regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych („RIPOK”), którą w *Planie Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016–2022*⁷ („WPGO”) wyznaczono do Regionu Południowego, obejmującego 26 gmin oraz jako instalację zastępczą dla Regionu Centralnego.

Podstawy działalności PUK w okresie objętym kontrolą określały trzy decyzje.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz.U. z 2019 r. poz. 701, ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o odpadach”.

⁶ Lista funkcjonujących instalacji komunalnych w województwie podlaskim, utworzona 6 września 2019 r. przez MWP.

⁷ Przyjęty uchwałą Nr XXXII/280/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19 grudnia 2016 r.

1. Decyzją MWP z 29 listopada 2013 r.⁸ (zmienioną 14 kwietnia 2014 r.⁹ i 13 marca 2015 r.¹⁰) udzielono PUK pozwolenia zintegrowanego na eksploatację instalacji do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Poryjewie, gm. Hajnówka, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę i całkowitej pojemności ponad 25 tys. ton wraz z instalacjami i urządzeniami będącymi w powiązaniu technologicznym i funkcjonalnym z instalacją do składowania odpadów funkcjonującymi w ramach ZZO w Hajnówce (na okres 10 lat), w skład którego wchodzi trzy instalacje:
 - a) Instalacja do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o zdolności przyjmowania do 40 ton odpadów na dobę i całkowitej pojemności 75,5 tys. m³, w której skład wchodzi: kwatery do unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, system ujmowania odcieków (system drenażu, odcieki z rurociągów drenarskich włączonych do zbieracza, kierowane do pompowni, a następnie tłoczone do otwartego, szczelnego zbiornika bezodpływowego) i system ujmowania gazu składowiskowego (sześć studni odgazowujących, pionowych, wznoszonych w miarę zapelniania się kwatery składowanymi odpadami, poziome przewody przesyłowe gazu, stacja zbiorcza).
 - b) Instalacja do mechanicznego przetwarzania odpadów o zdolności przetwarzania:
 - do 32 tys. Mg/rok zmieszanych odpadów komunalnych – sortownia,
 - do 5 tys. Mg/rok odpadów opakowaniowych – sortownia (doczyszczanie odpadów opakowaniowych¹¹),
 - do 20 tys. Mg/rok odpadów – produkcja paliw alternatywnych,
 - do 20 tys. Mg/rok odpadów budowlanych – przetwarzanie zmieszanych odpadów budowlanych.W skład instalacji wchodzi: linia sortownicza z konstrukcjami wsporczymi, przesypami, podestami, schodami, kontenerami i pojemnikami, zestaw przenośników, dwa sita bębnowe, obrotowe o Ø oczek 0–20 mm i 20–80 mm, sześciostanowiskowa kabina sortownicza, perforator do butelek, prasa belująca z automatem wiążącym (wiązarka), separator elektromagnetyczny, rozdrabniacz do produkcji paliwa alternatywnego, prasokontener komponentów do produkcji paliwa alternatywnego.
 - c) Instalacja do biologicznego przetwarzania odpadów (biostabilizacja odpadów) o zdolności przetwarzania do 15 tys. Mg/rok oraz do biologicznego przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownia odpadów) o zdolności przetwarzania do 4 tys. Mg/rok. W skład tej instalacji wchodzi cztery tunele żelbetowe (bioreaktory) do biostabilizacji odpadów.W ramach ZZO prowadzono: 1/ odbiór zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych z regionu i z selektywnej zbiórki, 2/ segregację zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów opakowaniowych: mechaniczną na sicie i ręczną na linii sortowniczej, 3/ rozdrabnianie pozostałej po sortowaniu frakcji (balastu) w celu uzyskania paliwa alternatywnego, 4/ prasowanie surowców miękkich uzyskanych w wyniku pracy linii sortowniczej, 5/ biostabilizację odpadów, 6/ kompostowanie odpadów, 7/ rozdrabnianie i frakcjonowanie odpadów w ramach segmentu przetwarzania zmieszanych odpadów budowlanych, 8/ składowanie odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.
2. Decyzją Starosty Hajnowskiego z 28 stycznia 2015 r.¹² zezwolono PUK na zbieranie odpadów na terenie ZZO w Hajnówce (ważna do 31 grudnia 2024 r.).

⁸ Decyzja znak: DIS-V.7222.1.1.2013.

⁹ Decyzja znak: DIS-V.7222.1.8.2014.

¹⁰ Decyzja znak: DIS-V.7222.1.69.2014.

¹¹ Rodzaje odpadów opakowaniowych poddawanych doczyszczaniu: opakowania z papieru i tektury (15 01 01), opakowania z tworzyw sztucznych (15 01 02), opakowania z drewna (15 01 03), opakowania z metali (15 01 04), opakowania wielomateriałowe (15 01 05), zmieszane odpady opakowaniowe (15 01 06), opakowania ze szkła (15 01 07), opakowania z tekstyliów (15 01 09).

¹² Decyzja znak: OS.6233.3.2015.EC.

3. Decyzją MWP z 23 stycznia 2015 r.¹³ zatwierdzono instrukcję prowadzenia składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zlokalizowanego w miejscowości Poryjowo, gm. Hajnówka oraz wysokość i formę zabezpieczenia roszczeń w wysokości 114 tys. zł w formie polisy ubezpieczeniowej.

(akta kontroli str. 2-119)

MWP dokonał przeglądu pozwolenia zintegrowanego pod kątem spełniania wymagań określonych w konkluzjach BAT i pismem z 11 września 2018 r. wezwał PUK do przedłożenia informacji w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia analizy. Na podstawie informacji przekazanych 7 listopada 2018 r., MWP 8 lutego 2019 r. wezwał PUK do złożenia w terminie roku (od dnia odebrania tego pisma) wniosku o zmianę decyzji udzielającej pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji MBP. Poinformowano także o konieczności dostosowania instalacji MBP do wymagań BAT w terminie do 17 sierpnia 2022 r. W dniu 27 listopada 2019 r. PUK złożyło do MWP wnioski o zmianę pozwolenia zintegrowanego. W toku prowadzonego postępowania MWP określił wysokość i formę zabezpieczenia roszczeń na 1.037,8 tys. zł w formie polisy ubezpieczeniowej (polisę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu zbierania lub przetwarzania odpadów na tę sumę gwarancyjną zawarto 13 lutego 2020 r.¹⁴ i przekazano MWP). MWP decyzją z dnia 12 lutego 2020 r.¹⁵ zmienił pozwolenie zintegrowane. (akta kontroli str. 120-209)

1.2. W okresie objętym kontrolą PUK zawarło z 18 gminami (w wyniku rozstrzygnięcia przetargów nieograniczonych) umowy na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów. Umowy zawarto na okres od roku do trzech lat. Na podstawie analizy pięciu umów (z lat 2018–2019) ustalono co następuje:

1. W przypadku trzech umów wynagrodzenie za wykonanie przedmiotu zamówienia miało charakter wynagrodzenia ryczałtowego (bez względu na ilość odebranych odpadów), natomiast w dwóch przypadkach ustalono jednostkowe wynagrodzenie za faktyczny odbiór, transport i zagospodarowanie 1 Mg odpadów komunalnych (odpowiednio: 341,20 zł i 1.331 zł). We wszystkich przypadkach na jednostkowy koszt 1 Mg odpadów wpływ miała szacowana kwota przetargu oraz szacowana ilość odpadów. Natomiast wpływ na kwotę przetargu miały: odległość od bazy PUK, rozległy obszar gminy, stan dróg, zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna, ilość odpadów, zbiórka odpadów wielkogabarytowych, dzierżawa kontenerów, worki do selektywnej zbiórki, zapewnienie pojemników dla mieszkańców, mycie pojemników dla mieszkańców.
2. We wszystkich umowach zawarto postanowienia o obciążeniu PUK karami za nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu. I tak: 1/w trzech przypadkach do zapłaty kary (naliczonej przez WIOŚ) za nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, frakcji odpadów komunalnych (papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale) i/lub nieosiągnięcia ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w wysokości obliczonej na podstawie art. 9x ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹⁶, 2/ w jednym przypadku do zapłaty kary za nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, w wysokości 50% wynagrodzenia ofertowego za miesiąc świadczenia usługi, 3/ w jednym przypadku do zapłaty kary w przypadku niedotrzymania poziomów recyklingu, w wysokości 20 tys. zł za każdy nieosiągnięty poziom (w 2019 r. PUK zapłaciło gminie 20 tys. zł kary umownej za niedotrzymanie poziomu ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji).
3. Każda z umów zawierała datę podpisania oraz okres obowiązywania (cztery roczne i jedna dwuletnia).

¹³ Decyzja znak: DIS-V.7241.1.14.2014.

¹⁴ Polisa Nr COR128205 zawarta z Wiener Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group Regionalne Centrum Ubezpieczeń Korporacyjnych w Białymstoku; okres ubezpieczenia od 14 lutego 2020 r. do 13 lutego 2021 r.

¹⁵ Decyzja znak: DOS-II.7222.1.27.2019.

¹⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2010, ze zm. Ustawa zwana dalej: „ucpg”.

Z dziewięcioma podmiotami odbierającymi odpady zawarto umowy na zagospodarowanie odpadów w ZZO. Na podstawie analizy czterech umów (trzech z 2017 r. i jednej z 2019 r.) stwierdzono, że zawierały zapisy o odbiorze i zagospodarowaniu odpadów o kodach zawartych w aktualnym cenniku PUK (co szczegółowo omówiono w pkt 1.4) oraz potwierdzeniu ilości przyjmowanych odpadów na Kartach Przekazania Odpadów, jak również dane kontrahentów, datę podpisania i okres obowiązywania (na czas nieokreślony). Nie zawierały natomiast zapisów dotyczących ilości odpadów przekazywanych do przetworzenia w instalacji (ilości dobowej, miesięcznej, rocznej) oraz częstotliwości przewozu odpadów z określeniem ich masy. Prezes PUK poinformował, że: „monitorujemy ilość odpadów poprzez dokumenty ewidencyjne. Na dzień dzisiejszy mamy zapas mocy przerobowych w instalacji na poziomie 5–6 tys. ton. Poza tym umowy zawierane z podmiotami dostarczającymi odpady zawierają zapisy umożliwiające ich wypowiedzenie”.

(akta kontroli str. 210-309)

1.3. Odpady ewidencjonowano w programie ewidencyjno-wagowym firmy PROFEKO. Samochód po wjechaniu na wagę ewidencjonowano z podaniem danych przekazującego i transportującego oraz nr rejestracyjnego, nazwiska kierowcy i kodu odpadu. Każde ewidencyjne zdarzenie wymagało wystawienia kwitu wagowego. Na podstawie kwitów wagowych generowane były Karty Przekazania Odpadu („KPO”) i wpis w Karcie Ewidencji Odpadów („KEO”). Program umożliwiał przypisanie procesu zagospodarowania, jakiemu poddawany jest odpad (np. przyjmując odpad 20 03 01, można przypisać mu od razu proces zagospodarowania R12, co znajduje odzwierciedlenie w automatycznym wpisaniu do KEO). Program pozwala również na generowanie zbiorczych/miesięcznych KPO (np. według poszczególnych dostawców, gmin itp.) i raportów dla poszczególnych ważeń.

Pismem MWP z 7 marca 2018 r. (DOS-II-2.7245.164.2018) PUK zostało poinformowane o nadaniu numeru rejestrowego oraz aktywacji konta dostępu do Bazy Danych o Produktach i Opakowaniach oraz o Gospodarce Odpadami („BDO”). W zakresie korzystania z BDO p.o. Kierownika ZZO poinformowała, że: „główny problem jaki stawia nam elektroniczna ewidencja odpadów są niekiedy różne wagi ewidencjonowane po stronie przejmującej a przekazującej. Wynika to z dwóch możliwych sposobów potwierdzania KPO: 1/z odrzuceniem KPO w celu skorygowania wagi odpadu, według wyniku ważenia u przejmującego odpad, 2/umożliwia przyjęcie odpadu po wadze uzyskanej u przejmującego z pominięciem korekty, co skutkuje rozbieżnością wag w ewidencji przyjmującego i przekazującego odpad. Z tego powodu niektóre karty mają rozbieżności wagowe między BDO, a naszą wewnętrzną ewidencją, która jest stanem rzeczywistym – fakturowanym. Elektroniczny moduł ewidencji odpadów, jest bardzo czasochłonny oraz wymusił zatrudnienie dodatkowych pracowników, do obsługi. Wynika to z kilkusetkrotnego wzrostu kart przekazania odpadów, a każda z nich wymaga m.in. utworzenia, potwierdzenia przyjęcia ewentualnej korekty, potwierdzenia transportu oraz wprowadzenia ręcznie do ewidencji. Dodatkowo zmuszeni byliśmy do wydłużenia pracy wagi. Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, nie przewiduje popełniania błędów tak zwanych ludzkich, które wynikają z wymuszonego pośpiechu oraz przez zwiększoną ilość pracy związaną z tą bazą. Dotyczy to między innymi miejsca potwierdzania masy dostarczonych odpadów, której nie ma możliwości korygowania po zatwierdzeniu. Z uwagi na nałożony wymóg potwierdzania niezwłocznie przyjęć odpadów od razu w momencie zważenia ich „na bramie” tworzone są kolejki oczekujących pojazdów, które utrudniają pracę zakładu oraz zmniejsza się wydajność odbierających i transportujących. BDO miało za zadanie m.in. ukrócić obieg dokumentów papierowych, co niestety w przypadku naszego zakładu nie ma przełożenia w praktyce. Transportujący ma obowiązek posiadać wygenerowane potwierdzenie karty przekazania odpadów, z uwagi iż nasz zakład nie posiada elektronicznych urządzeń do odczytu tych kart, a więc każdorazowo są drukowane wersje papierowe. Mimo zapewnień, nadal pojawiają się błędy serwera, które utrudniają, a wręcz uniemożliwiają płynną pracę. Przykładowo brak możliwości poprawienia zaciągniętych kart w ewidencji, ponieważ nie można podejrzeć poprzednich stron ewidencji, a niekiedy karty się dublują”.

(akta kontroli str. 310-312)

W latach 2016–2019 do przetworzenia w instalacji MBP przyjęto odpady o masie odpowiednio: 32.625,6 Mg, 34.306,2 Mg, 39.611,2 Mg i 39.068,8 Mg, w tym komunalne: 29.803,9 Mg, 31.550,9 Mg, 35.096,7 Mg i 32.635,2 Mg. Na podstawie rocznych sprawozdań oraz dokumentów ewidencji odpadów ustalono, że w okresie tym nie przekroczono (poza kompostowaniem odpadów w 2019 r.) – określonych w pozwoleniu zintegrowanym – dopuszczonych do przetworzenia limitów mas poszczególnych rodzajów odpadów. I tak:

- przyjęto do przetworzenia zmieszane odpady komunalne (niesegregowane o kodzie 20 03 01) – przy dopuszczalnym limicie 32.000 Mg/rok – w 2016 r. w ilości 20.453,5 Mg, w 2017 r. – 21.366,8 Mg, w 2018 r. – 22.080,5 Mg, a w 2019 r. – 22.507,1 Mg, co stanowiło wykorzystanie dopuszczalnego limitu odpowiednio w 63,9%, 66,8%, 69% i 70,3%;
- przyjęto do przetworzenia (doczyszczania) odpady opakowaniowe (15, 01 01, 15 01 02, 15 01 03, 15 01 05, 15 01 06 i 15 01 07) – przy dopuszczalnym limicie 5.000 Mg/rok – w 2016 r. w ilości 2.456,5 Mg, w 2017 r. – 2.797,2 Mg, w 2018 r. – 3.184,1 Mg, a w 2019 r. – 2.894,6 Mg, co stanowiło wykorzystanie dopuszczalnego limitu odpowiednio w 49,1%, 55,9%, 63,7% i 57,9%;
- wyprodukowano paliwa alternatywne (19 12 10) – przy dopuszczalnym limicie 20.000 Mg/rok – w 2016 r. w ilości 7.708,4 Mg, w 2017 r. – 7.345,4 Mg, w 2018 r. – 10.292,3 Mg, a w 2019 r. – 9.687,4 Mg, co stanowiło wykorzystanie dopuszczalnego limitu odpowiednio w 38,5%, 36,7%, 51,5% i 48,4%;
- przyjęto do przetworzenia zmieszane odpady budowlane (17 09 04) – przy dopuszczalnym limicie 20.000 Mg/rok – w 2016 r. w ilości 748,9 Mg, w 2017 r. – 1.237,2 Mg, w 2018 r. – 1.275,8 Mg, a w 2019 r. – 59,7 Mg, co stanowiło wykorzystanie dopuszczalnego limitu odpowiednio w 3,7%, 6,2%, 6,4% i 0,3% (w związku z tym, że odpady budowlane mogą być sortowane (R12) lub przekazywane do unieszkodliwiania (D5) na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, PUK w 2019 r. zleciło wykonanie testów zgodności – dopuszczenia do składowania odpadu 17 09 04 – w akredytowanym Laboratorium Środowiskowym w Pszczynie; po otrzymaniu sprawozdania 443,3 Mg odpadów budowlanych przekazano do składowania);
- przyjęto do biologicznego przetworzenia odpadów – biostabilizacja odpadów (19 12 12^A frakcja kompostowa) – przy limicie 15.000 Mg/rok – w 2016 r. w ilości 8.954,7 Mg, w 2017 r. – 11.680,8 Mg, w 2018 r. – 14.030,3 Mg, a w 2019 r. – 13.224,2 Mg, co stanowiło wykorzystanie dopuszczalnego limitu odpowiednio w 59,7%, 77,9%, 93,5% i 88,2%;
- przyjęto do biologicznego przetworzenia selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów – kompostowania odpadów (20 01 08 i 20 02 01) – przy limicie 4.000 Mg/rok – w 2016 r. w ilości 2.061,7 Mg, w 2017 r. – 2.264,7 Mg, w 2018 r. – 3.733,6 Mg, a w 2019 r. – 4.032,62 Mg, co stanowiło wykorzystanie dopuszczalnego limitu odpowiednio w 51,5%, 56,6%, 93,3% i 100,8%. Wykorzystanie w 2019 r. instalacji do kompostownia odpadów w procesie R3 powyżej mocy przerobowych, szerzej omówiono w dalszej części wystąpienia, jako „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Masa odpadów zebranych selektywnie o kodach: 15 01 01, 15 01 02, 15 01 03, 15 01 05, 15 01 06, 15 01 07, 20 01 01, 20 01 02, 20 01 39 i ex20 01 99 wyniosła 2.830,9 Mg w 2016 r., 3.169,2 Mg w 2017 r., 3.561,3 Mg w 2018 r. i 4.219,0 Mg w 2019 r., co stanowiło odpowiednio 9,5%, 10%, 10,1% i 12,9% masy odebranych odpadów komunalnych w tych latach. Wszystkie odpady poddano przetworzeniu (doczyszczaniu) na linii sortowniczej (w procesie R12), w wyniku czego wytworzono odpowiednio: 2.134,1 Mg, 2.143,5 Mg, 2.527,3 Mg i 2.796,7 Mg, co dało 75,4%, 67,6%, 71% i 66,3% ilości wytworzonych odpadów w stosunku do ilości odpadów poddanych przetworzeniu. I tak:

- z masy odpadów o kodach: 15 01 01, 15 01 02, 15 01 03, 15 01 05, 15 01 06, 15 01 07 zebranych selektywnie w ilości 2.456,5 Mg, 2.797,2 Mg, 3.184,1 Mg i 2.894,6 Mg wytworzono 1.848,9 Mg, 1.910,6 Mg, 2.234 Mg i 1.664,5 Mg, co dało 75,3%, 68,3%, 70,2% i 57,5% ilości wytworzonych odpadów w stosunku do ilości odpadów poddanych przetworzeniu,

- z masy odpadów o kodach 20 01 01, 20 01 02, 20 01 39 zebranych selektywnie w ilości 152,4 Mg, 189,5 Mg, 260 Mg i 1.241,4 Mg wytworzono 117,1 Mg, 144,1 Mg, 226,4 Mg i 1.079,4 Mg, co dało 76,8%, 76%, 87,1% i 86,9% ilości wytworzonych odpadów w stosunku do ilości odpadów poddanych przetworzeniu,
- z odpadu o kodzie ex20 01 99 zebranego selektywnie w ilości 255,8 Mg, 209,3 Mg, 119,8 Mg i 91,3 Mg wytworzono 175,9 Mg, 113,7 Mg, 67 Mg i 56,7 Mg, co dało 68,8%, 54,3%, 55,9% i 62,1% ilości wytworzonych odpadów w stosunku do ilości odpadów poddanego przetworzeniu.

Procentowy odzysk poszczególnych frakcji przedstawiał się następująco:

- z opakowań z papieru i tektury (15 01 01) zebranych selektywnie w ilości 101,9 Mg w 2016 r., 95,6 Mg w 2017 r., 150,8 Mg w 2018 r. i 88,6 Mg w 2019 r. wytworzono odpowiednio 89,6 Mg, 87,1 Mg, 141,9 Mg i 82,1 Mg, co stanowiło 87,9%, 91,1%, 94,1% i 92,7% ilości wytworzonych opakowań w stosunku do ilości opakowań poddanych przetworzeniu,
- z opakowań z tworzyw sztucznych (15 01 02) zebranych selektywnie w ilości 49,7 Mg w 2016 r., 48,4 Mg w 2017 r., 52,3 Mg w 2018 r. i 17,7 Mg w 2019 r. wytworzono odpowiednio 20,2 Mg, 42,3 Mg, 39,9 Mg i 15,7 Mg, co stanowiło 40,6%, 87,4%, 76,3% i 88,7% ilości wytworzonych opakowań w stosunku do ilości opakowań poddanych przetworzeniu,
- z opakowań ze szkła (15 01 07) zebranych selektywnie w ilości 1.159,3 Mg w 2016 r., 1.328,0 Mg w 2017 r., 1.467,5 Mg w 2018 r. i 858,5 Mg w 2019 r. wytworzono odpowiednio 1.030,9 Mg, 1.159,5 Mg, 1.364,0 Mg i 798,2 Mg, co stanowiło 88,9%, 87,3%, 92,9% i 93% ilości wytworzonych opakowań w stosunku do ilości opakowań poddanych przetworzeniu. (akta kontroli str. 313-477)

1.4. PUK sporządzało kalkulację kosztów zagospodarowania przyjętych do przetworzenia odpadów. Kalkulacje odzwierciedlały koszty związane z przetwarzaniem odpadów komunalnych i przekazywaniem wytworzonych odpadów do dalszego przetworzenia. W okresie objętym kontrolą wzrosły ceny stosowane przez PUK za przyjęcie odpadów do przetworzenia w instalacji MBP. I tak np. cena za przyjęcie:

- niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych (20 03 01) wzrosła z 230 zł w styczniu 2017 r. do 330 zł w styczniu 2020 r.
- opakowań z tworzyw sztucznych (15 01 02): 1/ nadających się do recyklingu wzrosła z 20 zł w styczniu 2017 r. do 40 zł w styczniu 2020 r., 2/ odpadów zanieczyszczonych, zatłuszczonych i nienadających się do recyklingu wzrosła z 200 zł w styczniu 2017 r. do 400 zł w styczniu 2020 r.,
- odpadów ulegających biodegradacji (20 02 01) wzrosła ze 120 zł w styczniu 2017 r. do 170 zł w styczniu 2020 r.

W latach 2017–2019 PUK nie przekazywało gminom kalkulacji kosztów zagospodarowania odpadów w instalacji MBP, na podstawie art. 9m ucp, z uwagi na brak wniosków w tym zakresie. (akta kontroli str. 309, 478-508)

1.5. W pozwoleniu zintegrowanym określono warunki magazynowania odpadów po przetworzeniu w części mechanicznej i części biologicznej¹⁷. Dla każdego odpadu zostało określone miejsce, sposób magazynowania oraz ich zagospodarowania. MWP wskazał także, że część z wytworzonych odpadów (z mechanicznej obróbki o kodach 19 12 12/A¹⁸, 19 12 12/B¹⁹ oraz z biologicznej obróbki o kodzie 19 05 99²⁰) nie jest magazynowana, lecz na bieżąco kierowana do odzysku lub unieszkodliwienia

¹⁷ W latach 2017–2019 w ZZO przyjęto 44 rodzaje odpadów, a wytworzono i przekazano do zagospodarowania 16 frakcji odpadów.

¹⁸ Odpady wysortowane w sekcji sortowania zmieszanych odpadów komunalnych i doczyszczania odpadów opakowaniowych (frakcja organiczna 0–80 mm wydzielona na sortowni ze zmieszanych odpadów komunalnych i doczyszczania odpadów opakowaniowych, kierowana bezpośrednio do biostabilizacji).

¹⁹ Odpady wysortowane w sekcji sortowania odpadów komunalnych zmieszanych i doczyszczania odpadów opakowaniowych (frakcja > 80 mm po wydzieleniu frakcji surowcowych).

²⁰ Inne niewymienione odpady.

na składowisku odpadów (procesy R3²¹ i D5²²) lub stabilizacji tlenowej jako materiał strukturalny (proces D8²³).

Oględziny przeprowadzone 19 lutego 2020 r. przy udziale specjalisty w dziedzinie gospodarki odpadami, wykazały że w tym dniu do ZZO przyjęto:

- zmieszane odpady opakowaniowe (15 01 06), które były kierowane do kabiny sortowniczej i po odebraniu frakcji surowców wtórnych (15 01 01, 15 01 02, 15 01 04, 15 01 05, 15 01 07) trafiały do rozdrabniacza (jako 19 12 12 RDF), w celu przetworzenia na paliwo alternatywne,
- odpady do produkcji paliwa alternatywnego (15 01 02 folia), które łyżką ładowarki były zasypywane bezpośrednio na rozdrabniacz odpadów (w którym znajdowały się już odpady 19 12 12 RDF), w celu przetworzenia na paliwo alternatywne,
- odpady ze szkła (15 01 07), które zostały rozładowane na placu magazynowym szkła,
- papier i tektura (20 01 01), które trafiły na kabinę sortowniczą w celu odebrania 15 01 01 i 19 12 01, a pozostałość po sortowaniu – frakcja RDF 19 12 12 – skierowana została na rozdrabniacz, w celu przetworzenia na paliwo alternatywne,
- odpady wielkogabarytowe (20 03 07), które zostały rozładowane na placu magazynowym odpadów wielkogabarytowych – zostaną one poddane rozdrobieniu na rozdrabniaczu mobilnym i zakwalifikowane (w zależności co zostanie wytworzone) jako 20 03 07 lub 19 12 12,
- selektywnie zebrane odpady zielone (20 02 01 odpady ulegające biodegradacji), które zostały rozładowane na płycie kompostowej (magazynowane są 12 tygodni i zostaną zakwalifikowane jako 19 05 03),
- zmieszane odpady komunalne (20 03 01), które łyżką ładowarki trafiały na przenośnik kierujący je na sito obrotowe o ziarnistości oczek 0–80 mm, gdzie następuje oddzielenie frakcji podsitkowej o znacznej zawartości odpadów ulegających biodegradacji (19 12 12 0–80 mm) oraz frakcji nadsitkowej (19 12 12 powyżej 80 mm), która kierowana jest na kabinę sortowniczą, w celu odebrania surowców wtórnych (19 12 01, 19 12 02, 19 12 05, 15 01 01, 15 01 02, 15 01 04, 15 01 07) i frakcji balastowej (19 12 12 balast). Oddzielany ręcznie balast trafia do kontenera metalowego i następnie kierowany jest na składowisko odpadów. Frakcja podsitkowa (19 12 12 0–80 mm) trafia na trzy tygodnie do bioreaktora (D8 proces biostabilizacji) i po tym czasie już jako stabilizat (19 05 99) poddawana jest przez okres czterech tygodni drugiemu procesowi biostabilizacji (dojrzwiania) na płycie kompostowej.

Wymienione odpady, po zważeniu (w przypadku przewożenia jednym samochodem kilku frakcji, samochód był ważony każdorazowo po wyładunku każdej z frakcji) trafiły do miejsc magazynowania i były na bieżąco przetwarzane lub magazynowane.

Podczas oględzin stwierdzono, że odpady (poza oponami i odpadem z mechanicznej obróbki o kodzie 19 12 12 /B) były magazynowane zgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu zintegrowanym. Opony magazynowano w stosach na nieuszczelnym gruncie, a odpad z mechanicznej obróbki o kodzie 19 12 12/B magazynowano na placu za bioreaktorami, o czym szerzej w dalszej części wystąpienia, jako „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Ponadto stwierdzono, że miejsca magazynowania odpadów wytworzonych oraz przyjętych do przetworzenia nie były oznakowane (brak było kodu i opisu rodzaju odpadu), o czym szerzej w dalszej części wystąpienia, jako „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 509-550)

²¹ Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania).

²² Składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany (np. umieszczanie w uszczelnionych oddzielnych komorach, przykrytych i izolowanych od siebie wzajemnie i od środowiska itd.).

²³ Obróbka biologiczna, niewymieniona w innej pozycji niniejszego załącznika, w wyniku której powstają ostateczne związki lub mieszanki, unieszkodliwiane za pomocą któregośkolwiek spośród procesów wymienionych w poz. D1–D12.

1.6. W okresie objętym kontrolą MWP nie przeprowadzał i nie zlecał przeprowadzenia w PUK kontroli sposobu gospodarowania odpadami. Kontrole w tym zakresie (dwie) przeprowadzał WIOŚ. Obie kontrole WIOŚ nr WI.7023.1.227.2017.MG i WI.7023.1.272.2018.MD nie wykazały naruszeń. (akta kontroli str. 551-572)

1.7. Na terenie ZZO funkcjonował wizyjny system kontroli miejsc składowania, magazynowania (wraz z drogami dojazdowymi) i związanych z procesem przetwarzania odpadów, zapewniający całodobowy zapis obrazu. System ten oparty był o monitoring w technologii HD-CVI oraz IP, w skład którego wchodził rejestrator oraz 15 kamer (12 stacjonarnych oraz trzy obrotowe). Kamery stacjonarne wyposażone były w oświetlacze podczerwieni (kamery HD, typu dzień-noc).

System monitoringu został uruchomiony w 2010 r. podczas budowy ZZO. Początkowo składał się z sześciu kamer i rejestratora (był to sprzęt analogowy). W kolejnych latach system uległ modernizacji, poprzez wymianę rejestratora oraz kamer na sprzęt pracujący w rozdzielczości HD. Ostatniej modernizacji dokonano w lutym 2019 r., poprzez zwiększenie liczby kamer o dwie kamery stacjonarne (które miały uzupełnić obraz z kamery obrotowej z obszaru składowania odpadów) oraz wymianę jednego z dysków twardych 3TB na dysk 6TB.

Podczas oględzin działało 14 z 15 kamer (jedna uległa awarii), a rejestrator systemu monitoringu znajdował się w zamkniętej na klucz szafie rack, w pomieszczeniu biurowym kierownika ZZO. Zapis obrazu odbywał się w sposób ciągły (wykorzystywano kompresję obrazu H.264), a nagrania były przechowywane przez 30 dni od daty dokonania zapisu (po tym czasie kasowane są automatycznie, z wykorzystaniem wbudowanej funkcji rejestratora), zgodnie z art. 25 ust. 6b ustawy o odpadach.

(akta kontroli str. 509-550, 573-576)

2. Przekazywanie poszczególnych rodzajów odpadów wytworzonych w wyniku procesu MBP odpadów do odzysku, recyklingu lub unieszkodliwienia

2.1. W okresie objętym kontrolą na przekazywanie odpadów do dalszego procesu zagospodarowania PUK miało zawarte umowy z sześcioma podmiotami, natomiast sprzedaż surowców wtórnych pozyskanych z odpadów w wyniku mechanicznego przetworzenia w instalacji MBP (na linii sortowni) była prowadzona w trybie ofertowym. PUK przekazywała odpady wyłącznie uprawnionym podmiotom (recyklerom i pośrednikom posiadającym zezwolenia, do których zwracano się o przesłanie dokumentu potwierdzającego recykling, tzw. „DPR”). Weryfikację przeprowadzano między innymi poprzez CEIDG²⁴ oraz BDO.

W latach 2017–2019 zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 10 (paliwo alternatywne) odbywało się przy udziale czterech firm²⁵, którym przekazano 24.257,5 Mg²⁶. Ceny, które PUK płacił w okresie objętym kontrolą np. jednej z cementowni za zagospodarowanie 1 Mg paliwa wynosiły od 30 zł/Mg w 2017 r. do 100 zł/Mg w I kwartale 2020 r. (przy zawartości wody do 25%. Cena rosła za każde 5% powyżej 25% wody o 10 zł/Mg, za każde 2MJ poniżej 15 MJ w 2017 r. i 16 MJ w 2020 r. o 10 zł/Mg oraz za każde 0,3% chloru powyżej 0,7% o 10 zł/Mg). W latach 2017–2018 (do listopada) kolejna cementownia płaciła za paliwo odpowiednio 40 zł/Mg i 30 zł/Mg, ale przy zapewnieniu transportu przez PUK.

W tych samych latach zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 12 12 (o wartości opałowej powyżej 6 MJ/kg) odbywało się przy udziale trzech firm, którym przekazano 10.995,64 Mg.

1. PUHP LECH Spółka z o.o. w Białymstoku przekazano 10.569,78 Mg (cena za przyjęcie wahała się od 140 zł/Mg netto w 2017 r., 178 zł/Mg w 2018 r. do 230 zł/Mg w 2019 r.) Ostatecznie od II kwartału 2019 r. spółka ta wstrzymała przyjęcie odpadów

²⁴ Centralna Ewidencja i Informacja Działalności Gospodarczej.

²⁵ Cementowni Chełm w ilości 14.469,2 Mg, Grupy Ożarów w ilości 6.002,8 Mg, LECH w ilości 3.308,3 Mg i Narew Ostrołęka w ilości 477,2 Mg.

²⁶ W tym: 7.383,3 Mg w 2017 r., 10.582,9 Mg w 2018 r. i 6.291,2 Mg w 2019 r.

19 12 12. W 2020 r., w ogłoszonym przez PUK przetargu, firma LECH złożyła ofertę na zagospodarowanie 500 Mg odpadu 19 12 12 w cenie 728 zł/Mg.

W dniu 30 listopada 2015 r. została zawarta umowa Konsorcjum firm²⁷, w celu składania wspólnych ofert i wspólnych realizacji dostaw odpadów do termicznego przekształcania w procesie R1 w okresie od 2016 do 2020 r., których dostawca będzie wybierany w wyniku rozstrzygnięć postępowań – zaproszeń do składania ofert wystosowanych przez PUHP „LECH” (odbiorca). W latach 2017–2019 (w wyniku negocjacji) zawarto dwie (roczne) umowy na dostarczenie do spalarni odpadów (19 12 10 i 19 12 12) w ilości 40.000 Mg w ciągu roku. W dniu 9 kwietnia 2019 r. LECH wypowiedział umowę na dostawę odpadów celem ich zagospodarowania (ze skutkiem na 24 kwietnia 2019 r.). Pismem z tego samego dnia LECH (w związku z przedłożonym wypowiedzeniem) zaprosiła przedstawicieli Konsorcjum na negocjacje (17 kwietnia 2019 r.) warunków umowy na dostawy celem ich zagospodarowania. Wcześniej, tj. 12 kwietnia 2019 r. odbyło się spotkanie (przedstawiciele samorządów gminnych będących właścicielami instalacji RIPOK MBP w województwie podlaskim z przedstawicielami Miasta Białystok – jako zarządzającego spalarnią odpadów w Białymstoku, z udziałem przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku), w trakcie którego Prezes Spółki LECH poinformował, że: 1/ zapchanie instalacji spowodowało między innymi: wzrost ilości odbieranego odpadu o kodzie 20 03 01, znaczący wzrost ilości odpadów wynikający z zamknięcia instalacji CIGO w Studziankach oraz mniejsze możliwości magazynowania odpadów na terenie spalarni 2/ nie jest zainteresowany podnoszeniem cen za przyjęcie odpadów do spalarni, bo aktualna stawka (230 zł/Mg) przynosi zysk, 3/ są w stanie przyjąć 10–15 tys. Mg odpadów o kodzie 19 12 12 do spalania, natomiast przy uruchomionym powiększonym polu składowym w ZUOK w Hryniewiczach ilość ta może ponownie wzrosnąć do 40 tys. Mg. W podsumowaniu spotkania przedstawicielka UMWP stwierdziła, że: „problemu zapchania instalacji zarządzanych przez Spółkę LECH z pewnością by nie było, gdyby Spółka skupiła się tylko na przetwarzaniu odpadów pochodzących ze strumienia komunalnego z terenu województwa podlaskiego”. W trakcie negocjacji (17 kwietnia 2019 r.) przedstawiciele Spółki LECH informowali, że całkowity strumień odpadów możliwy do przyjęcia od początku maja do końca 2019 r. wynosi 15.000 Mg. Przedstawiciele Konsorcjum zadeklarowali odbiór odpadów możliwych do składowania powstających na instalacji w ZUOK w Hryniewiczach, w zamian za utrzymanie dotychczasowego strumienia odpadów wynoszącego 40.000 Mg. W dniu 26 kwietnia 2019 r. wpłynęło pismo ze Spółki LECH, w którym informuje, że negocjacje przeprowadzone 17 kwietnia 2019 r. zostały zakończone bez doprowadzenia do zmiany warunków umowy rozwiązanej 9 kwietnia 2019 r.

2. MPO Spółka z o.o. w Białymstoku przekazano 222,44 Mg. MPO – jak poinformował Prezes PUK – „miała możliwość przyjęcia nieznacznych ilości odpadów służących jako komponent wzbogacający paliwo alternatywne”. Cena za przyjęcie wynosiła od 150 zł/Mg netto w 2017 r. do 250 zł/Mg w 2019 r.
3. Spółce EKOPALIWA CHEŁM od czerwca do lipca 2019 r. przekazano 203,42 Mg. Prezes PUK poinformował, że problem: „stanowiła cena za przyjęcie odpadów 403 zł/Mg netto oraz koszt ich transportu i wymagania co do jakości przyjmowanej frakcji. Odpad musiał być pozbawiony frakcji ciężkiej, co generowałoby konieczność wytwarzania znacznej ilości odpadu 19 12 12 (balast) z przeznaczeniem do składowania”.

W latach 2017–2019 zagospodarowanie odpadów o kodzie 19 05 99 (odpad powstający z odpadu 19 12 12 0–80 mm po procesie biostabilizacji D8), z którego po przesianiu (w procesie R12) wytworzono:

²⁷ Składające się z: Lidera Konsorcjum – BIOM Spółka z o.o. w Dolistowie Starym i czterech Partnerów Konsorcjum: Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami w Suwałkach Spółka z o.o., Zakładu Gospodowania Odpadami Spółka z o.o. w Łomży, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Zambrowie i PUK Hajnówka.

- 19 05 03 przekazano do rekultywacji składowiska w ilości 8.768,9 Mg,
- 19 05 99 przekazano do składowania w ilości 11.658,7 Mg.

Z kolei odpad o kodzie 16 01 03 (zużyte opony) w ilości 272,0 Mg kosztowało PUK od 1.500 zł/transport w 2018 r. do 3.000 zł/transport w I kwartale 2020 r.

(akta kontroli str. 577-703, 602-603, 704-722, 761-768)

W latach 2017–2019 sprzedano do dalszego zagospodarowania:

- opakowania z papieru i tektury 15 01 01 w ilości 1.298,5 Mg, papier i tekturę 19 12 01 w ilości 406,8 Mg (do procesu R3 – recykling lub regeneracja substancji organicznych),
- opakowania z tworzyw sztucznych 15 01 02 w ilości 1.847,6 Mg (do procesu R3),
- opakowania z metali 15 01 04 w ilości 881,9 Mg, metale żelazne 19 12 02 w ilości 59 Mg (do procesu R4 – recykling lub odzysk metali lub związków metali),
- opakowania wielomateriałowe 15 01 05 w ilości 57,5 Mg (do procesu R3),
- opakowania ze szkła 15 01 07 w ilości 5.137,2 Mg i szkło 19 12 05 w ilości 64,3 Mg (do procesu R5).

Odpady surowcowe magazynowano do czasu odbioru przez kontrahenta i zgromadzeniu odpowiednich ilości transportowych – maksymalnie przez miesiąc.

W tym samym czasie za sprzedane surowce Zakład otrzymywał (w cenach średniorocznych) za 1 Mg odpadu:

- 15 01 01 opakowania z papieru i tektury – od 460 zł w 2017 r. do 1 zł w I kwartale 2020 r.,
- 15 01 02 HDPE – od 1.260 zł w 2017 r. do 850 zł w I kwartale 2020 r.,
- 15 01 02 PET transparent – od 2.030 zł w 2017 r. do 1.750 zł w I kwartale 2020 r.,
- 15 01 04 puszka aluminiowa – od 4.350 zł w 2017 r. do 3.200 zł w I kwartale 2020 r.,
- 15 01 07 szkło – od 35 zł w 2017 r. do 1 zł w I kwartale 2020 r.,
- folia kolor – od 200 zł w 2017 r. do 30 zł w I kwartale 2020 r.

Prezes PUK poinformował, że: „zakup surowców przez odbiorcę odbywa się na zasadzie ofertowania. Proponowana cena dotyczy przeważnie całego miesiąca, chociaż zdarzają się sytuacje, że wahania cen występują w trakcie jego trwania. Co za tym idzie Przedsiębiorstwo nie jest w stanie przewidzieć zysków ze sprzedaży, a nawet ewentualnego wstrzymania odbioru surowców. I tak: 1/ w 2019 roku w porównaniu do lat poprzednich z powodu braku możliwości sprzedaży odpadu 15 01 02 – folia bezbarwna, paski, sznurki, worki – musieliśmy wstrzymać wysortowywanie tych odpadów. Współpracujące z nami firmy tłumaczyły ten fakt przerwaniem handlu z Chinami; 2/ w 2018 roku wystąpił znaczny problem z przekazaniem szkła do recyklingu. Szkło dostarczane do Zakładu przez podmiotu odbierające odpady komunalne, nie spełnia wymagań narzuconych przez recyklerów. Na chwilę obecną mamy możliwości przekazywania szkła klasyfikowanego jako zawierające śladową ilość zanieczyszczeń (...). Osiągnięcie zadowalającej jakości odpadu wymaga znacznego nakładu pracy, a ilości dostarczanego szkła nakładają konieczność zaopatrzenia się w specjalistyczny park maszynowy. Nieodłączny problem stanowi oferowana cena oraz znaczne nasycenie rynku stłuczką szklaną zagrażające zakończeniem współpracy recyklerów z dalej oddalonymi kontrahentami; 3/ z początkiem 2020 roku znacząco spadły ceny makulatury i obecnie w większości przypadków wymagana jest dopłata do przekazywanego surowca do recyklingu. W rozmowach z przedstawicielami uzyskujemy odpowiedź, że jest to spowodowane dostawami makulatury z innych państw, za przetworzenie której oferowane są znaczne dopłaty, więc zakup surowca z rynku krajowego przestał być zasadny. Co gorsza nie zmienia to wymagań jakościowych odbiorców i mimo konieczności dopłacania do recyklingu nadal zmuszeni jesteśmy utrzymywać wysoką jej jakość. Dodatkowo część recyklerów wstrzymało przyjmowanie makulatury gazetowej i mieszanej (19 12 01); 4/ przekazanie puszki stalowej do recyklingu też przysparza sporo kłopotów. W naszym zakładzie odpad puszki stalowej jest wysortowywany mechanicznie, przez elektromagnes umieszczony za kabiną sortowniczą. Z powodu słabej jakości surowca, znacznych zanieczyszczeń folią, powstających „u źródła”,

a wiec w gospodarstwach domowych, wynika konieczność doczyszczania go ręcznie. Ostatecznie jakość surowca została dostosowana do wymagań nałożonych przez odbiorcę. Natomiast nie jesteśmy w stanie nawiązać współpracy z ostatecznym recyklerem (huta), pozostaje tylko przekazywanie odpadu firmom specjalizującym się z tworzeniu takiej „mieszanki” złomu, która ostatecznie zostanie zaakceptowana na hucie. Dochodzi problem tonażu załadunku i lokalizacji naszego Przedsiębiorstwa. Cena za transport odbija się znacząco na oferowanej cenie za puszkę; 5/ opakowania wielomateriałowe wg. naszej wiedzy odbierane są przez jedną firmę, która sukcesywnie obniża ceny, a obecnie wymaga dopłat w przypadku wyrażenia chęci otrzymania Dokumentów Potwierdzających Recykling”. Ponadto Prezes podał, że: „ZZO w Hajnówce z zebranej selektywnie surowcowej frakcji odpadów jest w stanie wysegregować wszystkie frakcje, na które znalazłby się odbiorca. Wielokrotnie znaleźliśmy się w sytuacji, gdy zgłoszono nam zainteresowanie danym odpadem, a w momencie zbierania ilości transportowej nie mamy możliwości jego przekazania. Dotyczyło to np. pasków, sznurków, butelek PET w kolorze brązowym, opakowań typu bigbag, opakowań po maśle/jogurtach, folii bezbarwnej, folii szeluszczącej”.

(akta kontroli str. 704-768)

W latach 2017–2019 odzysk surowców do recyklingu w wyniku przetwarzania odpadów wynosił:

1. Surowców pochodzących z odpadów zmieszanych odzyskano w kolejnych latach 683,94 Mg, 783,45 Mg i 764,77 Mg surowców z grupy 15 01 i 19 12 01, 19 12 02 oraz 19 12 05, tj. 3,16%, 3,47% i 3,35% ilości odzyskanych surowców w stosunku do ilości odpadów zmieszanych. Wyjaśniając niski odzysk surowców p.o. Kierownika ZZO poinformowała, że: „pierwszym etapem mechanicznego przetwarzania odpadu 20 03 01 jest przesiewanie go na sicie o oczkach 0–80mm. Ma to na celu oddzielenie frakcji z przeważającym udziałem odpadów ulegających biodegradacji. W praktyce okazuje się, iż na tym etapie odsiewa się też znaczna ilość odpadów plastiku, szkła i metalu o niewielkich rozmiarach (kapsle, nakrętki, kubeczki po jogurtach, szkło potłuczone, zgniecione opakowania). W kolejnym etapie frakcja nadsitowa przekazywana jest do kabiny sortowniczej, gdzie pracownicy ręcznie odbierają surowce zdadne do recyklingu oraz odpady balastujące nienadające się do przetworzenia na paliwo alternatywne. Rodzaj wydzielanych frakcji w kabinie sortowniczej zależy w znacznej mierze od możliwości jej dalszego zbytu, tj. znalezienia odbiorcy, który jest w stanie zapewnić i potwierdzić recykling. I tu pojawia się problem jakości wysortowanych odpadów. Przykładowo: 1/ makulatura, folia nie mogą zawierać pozostałości frakcji biologicznej, zapachu, zatłuszczeń, zabrudzeń, co oczywiście jest prawie niewykonalne w przypadku wysortowania jej ze zmieszanych odpadów komunalnych, 2/ szkło, PP z odpadów zmieszanych jest trudne do wysortowania, gdyż śmieciarki zwykle ściskają załadowane odpady, by zwiększyć masę załadunku, a to powoduje kruszenie surowców. Mniejsza frakcja wypada na sicie, większa, ale skruszona, jest trudna do wyłapania przez pracowników z „płynącego” na przenośniku strumienia odpadów. Zatrzymanie linii zmniejsza jej wydajność, 3/ opakowania zanieczyszczone pozostałą w nich zawartością, które z założenia mają być wyrzucane do zmieszanych odpadach komunalnych, także nie kwalifikują się do wymagań jakościowych recyklerów. Wszystkie te czynniki składają się na niski procent odzysku surowców zdalnych do recyklingu, jaki osiągnąć jest na instalacji do sortowania odpadów komunalnych”.
2. Surowców pochodzących z selektywnej zbiórki odzyskano odpowiednio 2.143,52 Mg, 2.527,26 Mg i 2.796,70 Mg surowców z grupy 15 01 i 19 12 01, 19 12 02 oraz 19 12 05, tj. 67,64%, 70,96% i 66,29% ilości odzyskanych surowców w stosunku do ilości surowców poddanych przetworzeniu. (akta kontroli str. 359-366, 1008-1011)

Wstępna segregacja odpadów przez ich wytwórców, jak poinformował Prezes PUK, „często warunkuje możliwość dalszego ich zagospodarowania. Wyrzucanie „śmieci” w dodatkowych opakowaniach (torebkach foliowych, kartonach) wymaga od nas zwiększonego nakładu pracy, zaangażowania większej ilości pracowników a nawet zmniejsza ilości przetworzonych odpadów. Widzimy konieczność prowadzenia działań edukacyjnych, w kwestii zasadności segregowania odpadów w gospodarstwach domowych. Przykładowo mycie w gospodarstwach domowych wyrzucanych pojemników/kubeczków jest niezasadne,

gdyż nie znaleźliśmy odbiorcy zainteresowanego recyklingiem takiego rodzaju opakowań i całość przyjętych odpadów przeznaczona jest do odzysku jako komponent paliwa alternatywnego. Jednocześnie widzimy problem w znacznej ilości drobnych opakowań z tworzyw sztucznych wyrzucanych do worków/pojemników na odpady zmieszane. Takie postępowanie powoduje, iż w pierwszym etapie mechanicznego przetwarzania (wstępnego przesiewania odpadów zmieszanych celem odseparowania frakcji o znacznej zawartości odpadów ulegających biodegradacji) odpady te trafiają do procesu biostabilizacji. Tym samym zwiększa się ilość odpadów przeznaczonych do składowania, mimo iż mogłyby zostać poddane odzyskowi. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. prowadzi rozmowy z firmą projektowo/konsultingową specjalizującą się w opracowywaniu rozwiązań technologicznych i zakładamy, iż w niedalekiej przyszłości uda nam się zapewnić odzysk tej frakcji. Innym rozwiązaniem nie zależnym od nas jest zmiana podejścia mieszkańców do segregacji „u źródła”. Kłopotliwą kwestię stanowią odpady higieniczne trafiające do zmieszanych odpadów komunalnych (pieluchy, podpaski, podkłady). Wg nas niezasadnym jest łączne przekazywanie ich w pojemniku na odpady zmieszane. Przemawia za tym fakt, iż w wielu gospodarstwach domowych pieluchy czy podpaski gromadzone są w osobnych pojemnikach, a mimo to zgodnie z ogólnymi zaleceniami ostatecznie wrzucane są do zbiorczego kontenera/pojemnika na odpady zmieszane. Oczywistym jest, iż w naszym przypadku problem dotyczy konieczności ręcznego sortowania odpadów, ale także zanieczyszczeń wynikających z przedostania się zawartości pieluch na wysortowane surowce wtórne. Na chwilę obecną przedsiębiorcy odbierający i przekazujący nam odpady selektywnie zebrane z terenu 3 powiatów, stają przed trudną kwestią dotyczącą selektywnego odbierania odpadów tzn. worka żółtego i niebieskiego. Przepisy nakładają konieczność osobnego ich dostarczenia, co z punktu widzenia ekonomicznego staje się niezasadne, gdyż ostatecznie odpady umieszczane są w tym samym boksie magazynowym, przed trafieniem na ciąg sortowniczy. Nasze Przedsiębiorstwo rozwiązało ten problem przewożąc selektywnie zebrane odpady specjalnie przystosowanymi samochodami dostawczymi”. (akta kontroli str. 761-768)

W obecnej sytuacji, jak poinformował Prezes PUK, „w ZZO największy problem stanowi zagospodarowanie odpadów wytworzonych w wyniku mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Mianowicie:

- Odpad 19 12 12 o wartości opałowej powyżej 6 MJ/kg – w ZZO może zostać przetworzony w raz z innymi odpadami na tzw. paliwo alternatywne, które trafia do cementowni. Niestety ilości przekazywanego odpadu są uwarunkowane aktualnym zapotrzebowaniem zgłaszanym z tygodniowym wyprzedzeniem przez cementownię. Jednocześnie odbiór może zostać wstrzymany z dnia na dzień z powodu awarii/przestoju na zakładzie odbiorcy. Wówczas drugim rozwiązaniem jest przekazanie tych odpadów do spalarni w Białymstoku, co miało miejsce latach 2017–2018 i zostało uniemożliwione po I kwartale 2019 roku.
- Odpad 19 05 03 (kompost nieodpowiadający wymaganiom) – jest to odpad, którego wytworzenie ze stabilizatu nie jest konieczne, ale z naszego punktu widzenia, zasadne. Mając na uwadze możliwość zmniejszenia ilości składowanych odpadów stabilizatu, Przedsiębiorstwo zdecydowało się wytwarzać odpad 19 05 03 z odpadów 19 05 99 z przeznaczeniem na zagospodarowanie go w procesie odzysku podczas rekultywacji składowiska w gminie Boćki. Niestety rekultywacja planowana na 2019 rok przesunęła się w czasie a Zakład zmuszony jest magazynować wytworzony odpad by móc podjąć się jej przeprowadzenia.
- Popiół – jest to odpad problematyczny w przetwarzaniu, ponieważ po przekazaniu go na ciąg sortowniczy, zanieczyszcza inne odpady. Dodatkowo całorocznie występuje problem mieszania, a właściwie dorzucania popiołu do odpadów zmieszanych przez mieszkańców gospodarstw domowych.
- Butelka PET z etykietą termokurczliwą – aby możliwe było przekazanie odpadu butelki PET do recyklera konieczne jest zdjęcie z niej etykiety termokurczliwej. Wymaga to angażowania dodatkowych nakładów pracy.
- Szkło zbierane jest w worku zielonym, który musi zostać usunięty przed przekazaniem do recyklera”.

Prezes dodał, że: „problem występujący w województwie podlaskim, dotyczy zagospodarowania odpadów niekomunalnych, poprodukcyjnych oraz pochodzących z małych przedsiębiorstw. Odpady wytwarzane w małych ilościach, nieregularnie uniemożliwiają podjęcie stałej współpracy z odbiorcą. Głównie dlatego otrzymujemy telefony z prośbą o zagospodarowania odpadów m.in.: zderzaków samochodowych i szyb samochodowych, zużytych opon, odpadowej folii, skratek, ustabilizowanych osadów ściekowych, granulatu poprodukcyjnego z tworzyw sztucznych, pianki poliuretanowej oraz odpadów z przetwórstwa tekstylnego”. (akta kontroli str. 761-768)

2.2. W województwie podlaskim, jak poinformował Prezes PUK, „gospodarowanie odpadami komunalnymi przebiegało bez większych problemów. Jeśli już występowały, dotyczyły one przedsiębiorstw zajmujących się ich przetwarzaniem, a nie samych mieszkańców. Obecnie odstąpienie od regionalizacji spowodowało napływ do naszego Przedsiębiorstwa próśb o zagospodarowania odpadów komunalnych pochodzących z poza dotychczas obsługiwanych gmin, tj. jak Sokółka, Gródek, Kuźnica. Zdarzały się telefoniczne i pisemne pytania o wolne moce przerobowe na instalacji i chęć przyjęcia dodatkowych ilości odpadów komunalnych z poza województwa, ale wyraziliśmy brak zainteresowania z naszej strony na podjęcie współpracy. Zapytania dotyczyły odpadów z Żuromina (woj. mazowieckie) i Małkini Górnej (woj. mazowieckie)”. (akta kontroli str. 761-768)

3. Sprawozdawczość ze sposobu zagospodarowania odpadów

3.1. Roczne sprawozdania za lata 2016–2018 z zakresu zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilościach odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów były przekazywane w terminie, tj. zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy o odpadach, do 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Korekta sprawozdania za 2016 r. dotyczyła: zmiany ilości odpadu 17 01 01 (z 496,5 Mg na 896,5 Mg), dodania odpadów 17 01 02 (w ilości 1,9 Mg), 17 01 07 (w ilości 13,2 Mg) i 17 01 81 (w ilości 7,2 Mg) oraz korekty błędnie wpisanej pojemności składowiska (z 106.400 m³ na 105.000 m³). Korekta sprawozdania za 2017 r. dotyczyła: korekty błędnie wpisanego regonu, uzupełnienia wpisu masy odpadów dotychczas przyjętych do składowania od początku funkcjonowania składowiska (992,4 Mg), uzupełnienia masy odpadów dotychczas przyjętych do składowania od początku funkcjonowania składowiska (71.210,7 Mg) oraz korekty (w dziale 7 pkt 3) ilości odpadu 19 12 12 A (z 12.974,4 Mg na 14.921,8 Mg, tj. zgodną z ilością wykazaną w tabeli działu 6A). Specjalista ds. ochrony środowiska w ZZO poinformowała, że: „w sprawozdaniu pozycje te (dział 7 pkt 3 i dział 6A) muszą być zgodne, mimo że faktycznie wartość 12.974,4 Mg jest ilością odpadów po zakończeniu rozliczanego procesu”. Korekta za 2018 r. dotyczyła: zmiany (w dziale w, tabeli A, pkt 14) ilości paliwa alternatywnego 19 12 10 (z 10.461,6 Mg na 10.292,3 Mg), zmiany (w dziale 7 pkt 1) ilości frakcji 19 12 12 poddanej R12 (rozdrobienie na paliwo alternatywne i wytworzonej z niej ilości 19 12 10 (wartość 8.178,8 Mg odpadu 19 12 12 zmieniono na 7.936,9 Mg i odpowiednio 19 12 10 zmieniono z 5.351 Mg na 5.181,6 Mg). P.o. Kierownika ZZO poinformowała że: „korekta wynikała z ujęcia w masie odpadów skierowanych na rozdrabniacz ilości 241,92 Mg odpadu 19 12 12 w rzeczywistości wydanego do MPO. Masa odpadów 19 12 12 skierowanych na rozdrabniacz pomniejszona o ubytek masy stanowi ilość wytworzonego paliwa, stąd zmniejszona masa wytworzonego odpadu 19 12 10”.

W wyniku analizy sprawozdań stwierdzono, że w sprawozdaniu za 2018 r. ilość odpadu 20 03 01 wykazana w dziale 7 nie jest zgodna z ilością wykazaną w tabeli działu 5.A1, o czym szerzej w dalszej części wystąpienia, jako „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 769-843)

3.2. W okresie objętym kontrolą PUK przekazywało, na podstawie art. 9n ucpg, półroczne sprawozdania do gmin, z którymi miał podpisane umowy na odbiór odpadów. Sporządzone sprawozdania odzwierciedlały stan faktyczny i były zgodne z dokumentami ewidencji. Do gmin były wysyłane korekty sprawozdań, z powodu otrzymywanych potwierżeń od pośredników odbierających surowce, które zostały przekazane do ostatecznego recyklera, błędów pisarskich itp.

(akta kontroli str. 844-962)

3.3. Roczne sprawozdania za lata 2017–2019 M-09 „Sprawozdanie o wywozie i przetwarzaniu odpadów komunalnych” wypełniane były w postaci elektronicznej przez portal sprawozdawczy na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego. Sprawozdania wypełniano w terminie. W wyniku analizy sprawozdań stwierdzono, że w sprawozdaniach za lata 2017–2018 ilość zmieszanych odpadów komunalnych skierowanych do procesu MBP została błędnie pomniejszona o straty procesowe, o czym szerzej w dalszej części wystąpienia, jako „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 963-1001)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. PUK nie przestrzegała wymogów określonych w pozwoleniu zintegrowanym dotyczących magazynowania:

- zużytych opon (16 01 03), bowiem przeprowadzone oględziny (19 lutego 2020 r.) wykazały, że opony magazynowano w stosach na nieszczelnym gruncie, zamiast na utwardzonej i szczelnej nawierzchni (w trakcie kontroli wszystkie opony wydano do recyklera, a plac był przygotowywany do utwardzenia²⁸),
- odpadu o kodzie 19 12 12 /B o wartości opałowej powyżej 6 MgJ/kg. Przeprowadzone oględziny wykazały, że odpad ten magazynowano na placu magazynowym za bioreaktorami (bez zadaszenia, bez wykorzystania kontenerów i boksów magazynowych, a obszar ich magazynowania wykraczał poza obszar placów magazynowania surowca). Zgodnie zaś z pozwoleniem zintegrowanym odpad ten nie mógł być w ogóle magazynowany. Od 27 stycznia do 19 lutego 2020 r. zmagazynowano ok. 400 Mg tego odpadu.

Prezes PUK wyjaśnił, że: „odpad opon złożony został w specjalnie przygotowanym odgrodzonym płytami betonowymi terenie, który miał zapewnić możliwość magazynowania m.in. odpadów szkła, opon i odpadów budowlanych. Połowa placu została utwardzona płytą betonową pozostała kruszywem betonowym. Do dnia 11.03.2020 r. opony zostały zutilizowane w cementowni Chelm i od tego dnia nowo przyjęte opony składowane są na utwardzonym placu”.

Prezes PUK wyjaśnił też, że: „na zaistniałą sytuację związaną z koniecznością czasowego magazynowania odpadów o kodzie 19 12 12 / B złożyło się kilka czynników. Mianowicie w II połowie grudnia 2019 roku uległ awarii główny rozdrabniacz wykorzystywany do przetwarzania frakcji wysokoenergetycznej na paliwo alternatywne. Do dnia 29 stycznia wyłączony był on z użytkowania, a odpady przetwarzano przy pomocy mniej wydajnego zastępczego rozdrabniacza. Awaria wymagała interwencji zewnętrznej firmy serwisowej i na czas prowadzonej naprawy należało zapewnić dostęp do rozdrabniacza (protokół z napraw w załączeniu). W tym celu odpady umieszczono na placu za bioreaktorami. W tym samym czasie ogłoszony był przetarg na zagospodarowanie frakcji 19 12 12 o kaloryczności powyżej 6MJ/kg i w dniu 19.02.2020 roku nastąpić miało jego rozstrzygnięcie. W planowanej współpracy z odbiorcą zakładano transport odpadów z wykorzystaniem naczep samowładowczych i ładowarki kołowej do załadunku, co wymagało wyboru miejsca magazynowania umożliwiającego załadunek”. W rozstrzygniętym przetargu firma LECH złożyła ofertę na zagospodarowanie 500 Mg odpadu 19 12 12 w cenie 728 zł/Mg.

(akta kontroli str. 64-100, 509-550, 761-768, 1002-1004)

2. W 2019 r. instalacja do biologicznego przetwarzania odpadów (kompostownia odpadów w procesie R3), była wykorzystana powyżej mocy przerobowych określonych w pozwoleniu zintegrowanym (decyzja nr DIS-V.7222.1.69.2014 z 13 marca 2015 r.). Łącznie w tym roku przetworzono 4.032,62 Mg (3.983,62 Mg o kodzie 20 02 01 i 49 Mg o kodzie 20 01 08) przy dopuszczalnej mocy określonej w pozwoleniu na 4.000 Mg/rok.

²⁸ Na podstawie oględzin z 31 marca 2020 r.

Prezes PUK wyjaśnił, że: „w 2019 roku nastąpił wzrost ilości odpadów biodegradowalnych na terenie obsługiwanych powiatów. W związku z ograniczeniami instalacji do kompostowania, część przyjętych bioodpadów magazynowano. Niestety zaawansowane procesy biologiczne, jakie zachodziły w części przyjętych bioodpadów narzuciły konieczność ich przekazania do procesu R3 celem minimalizacji odorów, uniknięcia zachodzenia procesów gnilnych i ukierunkowania na prawidłowy przebieg kompostowania”.
(akta kontroli str. 64-100, 833-841, 1002-1003)

3. PUK nie przestrzegało wymogów określonych w pozwoleniu zintegrowanym dotyczących oznakowania miejsca magazynowania odpadów wytworzonych oraz przyjętych do przetworzenia. Brak w tych miejscach było kodu i opisu rodzaju odpadu. Prezes PUK wyjaśnił, że: „w przeciągu lat oznaczenie magazynów następowało kilkakrotnie, jednak z biegiem czasu zastosowane oznakowanie zostało uszkodzone. Po zauważeniu brakujących opisów zostały one natychmiast uzupełnione i zobowiązujemy się na bieżąco uzupełniać braki”.

W trakcie kontroli miejsca magazynowania odpadów wytworzonych oraz przyjętych do przetworzenia zostały prawidłowo oznakowane.

(akta kontroli str. 64-100, 509-550, 761-768, 1004)

4. W rocznym sprawozdaniu za 2018 z zakresu zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilościach odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w dziale 7 ilość odpadu 20 03 01 (5,0 Mg i 22.555,6 Mg – niesegregowane zmieszane odpady komunalne) poddana R12 (rozdrabnianie na paliwo alternatywne i Linia sortownicza) nie była zgodna z ilością wykazaną w tabeli działu 5.A1 Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilościach odpadów poddanych odzyskowi w instalacjach i urządzeniach (poz. 43) – 22.080,5 Mg (dane te muszą być zgodne).

P.o. Kierownika ZZO wyjaśniła, że: „w dziale 7, punkt A, wykazano błędnie łączną ilość odpadów zmieszanych przeznaczonych do segregacji odpowiadającą zsumowanym masom odpadów o kodzie 20 03 01, 20 02 03 i 20 03 03 traktując wykazaną ilość jako skierowaną do odzysku na danym ciągu technologicznym. W rzeczywistości zapis ten powinien wyglądać następująco: 22.555,6 Mg, w tym: 22.075,5 Mg o kodzie 20 03 01 (niesegregowane zmieszane odpady komunalne), 463,2 Mg o kodzie 20 02 03 (inne odpady nieulegające biodegradacji) i 16,9 Mg o kodzie 20 03 03 (odpady z czyszczenia ulic i placów). Powyższy zapis pozwala odczytać, iż wykazana w tabeli działu 5A1. masa odpadu (20.080,5 Mg) o kodzie 20 03 01 została zagospodarowana na linii sortowniczej w ilości 22.075,5 Mg oraz w ilości 5,0 Mg bezpośrednio poddana rozdrobieniu, celem wytworzenia paliwa alternatywnego 19 12 10. Wykazany błąd wymaga złożenia korekty sprawozdania, co zostanie uczynione niezwłocznie”. Korektę sprawozdania wysłano do UMWP 2 kwietnia 2020 r.

(akta kontroli str. 813-832, 842-843, 1012)

5. W sprawozdaniach M-09 za lata 2017–2018 w Dziale 6. Przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych odebranych lub zebranych z terenu województwa, ilość zmieszanych odpadów komunalnych skierowanych do procesu MBP została pomniejszona o straty procesowe (ujęto w polu Lp. 01 odpowiednio: 17.537,20 Mg i 17.279,02 Mg, zamiast 21.211,96 Mg i 21.933,16 Mg).

P.o. Kierownika ZZO wyjaśniła, że: „w sprawozdaniu M-09 nie ma możliwości wpisania początkowej ilości odpadów przyjętych do przetworzenia oraz wartości ogólnej przypadającej na ubytek masy. Pole Lp. 01 w kolumnie 1 ma stanowić sumę ilości rozpisanej dla kolejnych pól, natomiast w kolumnie 2 nie ma możliwości jego uzupełnienia. Dodatkowo w dziale 6 sprawozdania nie ma możliwości ujęcia całościowego ubytku masy występującego przy przetwarzaniu, a nie na poszczególnym procesie. Stąd przy uzupełnianiu sprawozdań w latach 2017–2018 błędnie założono, iż suma pól 02–15 z 1 i 2 kolumny stanowić będzie całość przetworzonych odpadów pomniejszoną o całościowy ubytek. W sprawozdaniu za 2019 r. błąd nie został powtórzony”.

(akta kontroli str. 362, 364, 963-988, 1005-1007)

III. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Przetwarzanie odpadów w części biologicznej instalacji MBP – w procesie kompostowania odpadów R3 – zgodnie z mocami przerobowymi instalacji określonymi w pozwoleniu zintegrowanym.
2. Magazynowanie odpadów zgodnie z warunkami pozwolenia zintegrowanego.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 24 kwietnia 2020 r.

Kontroler:
Tomasz Pomian
główny specjalista k. p.

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTORA
Robert Skwarko

.....
podpis

.....
podpis